

APĂRAREA NAȚIONALĂ

organ național independent.

Apare: Miercuri, Vineri și Duminecă.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

strada Francisc Nr. 17.

ABONAMENTELE:

Pentru monarhia austro-ungară:
Pe un an 24 cor., 6 luni 12., 3 luni 6 coroane.
Pentru România și străinătate:
Pe an 25 franci, 6 luni 13 franci, 3 luni 7 franci.
Abonamentele se plătesc înainte.

Proprietari și editori:

Dr. Eusebie Antonovici, cand. de adv.
Valerian Halip, notar.
Constantin Leșcu, țăran.
Vasile Mag. idr., paroh.
Dorimedont Viaș, inv. sup.

INSERTIUNILE:

Un rând peti sau spațiul său coastă pentru publicarea odată 12 bani, de două ori 18 bani, de trei ori 24 bani.

Prenumeratiunile se primesc la administrație; Inseratele la „Societatea tipografică bucovineană” în Cernăuț.

Epistole nefrancate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se înapoiază.

Un număr costă 20 bani.

Cernăuț, în 16 Octomvrie 1906.

Știrea ce am adus-o în ultimul număr al »Apărării Naționale«, că »Gazeta Bucovinei« are să înceteze de a mai apăre, s'a confirmat. Anunțul redacțional din numărul de Duminică al »Gazetei Bucovinei« ne vestește că acest număr este ultimul al acestui ziar.

O spunem franc: dacă »Gazeta Bucovinei« ar fi perzistat de a trăi și lucra în felul cum a început, nici o lacrimă de durere n'am plînge pe urma ei.

Căci motivul pentru care »Gazeta Bucovinei«, după mulți ani, și-a părăsit leagănul liniștit al morții și a reînviat pentru o nouă viață, nu a fost »apropierea extremelor la muncă comună, sinceră și desinteresată pentru binele neamului« nici »consolidarea tuturor Românilor de bine din această țară într'un singur și puternic partid național român«.

Motivul adevărat pentru trezirea »Gazetei Bucovinei« era urît de tot, și poartă sigilul celor ce l-au conceput.

După împăcarea ce a urmat acum doi ani în condițiunile ce le-am arătat în numărul trecut al »Apărării Naționale«, și cu deosebire în urma faptului că așa numiții »democrați« nu priveau această împăcare ca o pace sinceră făcută între frați, ci ca o înfrîngere colosală ce au cauzat ei deputaților conservatori și partidului popular național, pecînd elementele bune românești vedeau deja de pe atunci că unei păci, care deodată cu ivirea ei primește și germeul pierzării, nu-i este merit un trai îndelungat: »democrații« au simțit lipsa unui nou ziar, care, fiind »Voința Poporului« compromisă de tot, încet și pe nesimțite să abată mulțimea elementelor bune dela principiul lor românesc și să le înroleze în oastea luptătorilor, cari nu se luptau pentru țară și popor, ci pentru interesele particulare și egoiste ale celor puțini deputați »democrați«.

Pentru acest scop ei au crezut că nu se vor pute folosi mai bine decît de numele frumos și vechi al »Gazetei Bucovinei«.

Cu această ocazie nu putem să nu dăm expresie justei noastre mirări că unii dintre boierii noștri, în jurul cărora, ca stare și ca particulari, democrații au împletit cununi

asurzitoare de batjocuri și ocări și a căror onoare de om, bărbat și Român au sfîșiat-o în peteci murdare de calomnii și injurături, au putut peste noapte să uite de rănile sîngeroase ce le-au primit și cu ochii legați să se arunce la pieptul fațarnic al celor ce și-i-au îngenunchiat, ca dl Modest cav. de Grigorcea, Nico cav. de Flondor etc.

În special ce privește pe acest din urmă, nu știm dacă este în folosul onoarei sale de Român, boier și cavalier, faptul că a sprijinit și încă și astăzi nu încetează de a mai sprijini, în țară și afară de ea, scopurile egoiste ale celui ce la alegeri i-a combătut candidatura — și cu durere o spunem: cu succes — pentru reușita candidatului contrar — rușteanul Stocki.

»Gazeta Bucovinei«, începîndu-și activitatea sub așa auspicii și în vederea scopului ce l-am arătat mai sus, era natural că, în loc să liniștească, a scos numai mai tare la iveală și a mărit divergențele de principiu ce existau între Români naționali, lipsiți de orice organ public, și »democrații« egoiști, ce-și reprezentau interesele prin cele două ziare »Voința Poporului« și »Gazeta Bucovinei«.

Cu deosebire în ce privește capitalul cardinal al împăcării și al păcii, »Gazeta Bucovinei« și-a dat la o parte spoiala de argint a sincerității și frăției, arătîndu-și pe deplin arama scopurilor egoiste și personale.

În urma scrisorii pline de sentiment românesc a părintelui Atanasie Gherman, care cerea înlăturarea sinceră a divergențelor și legarea unei frății desinteresate și adevărat românești ce să cuprindă țara întregă, proprietarul și editorul »Gazetei Bucovinei« se grăbește (Gaz. Buc. No. 13) a da un răspuns, în parte ironic și naiv cînd, numîndu-se »din mila lui Dumnezeu și fără autorizație națională stăpîn al foii«, se provoacă, într'o chestiune eminent națională și românească, la »dreptul austriac în vigoare«, la »autorizația autorității austriace pentru afaceri de presă« la »dreptul fundamental ce i-l acordă legile statului«, și la calitatea sa de »cetățean liber«, cari toate i-ar fi dat autorizația de a »deștepta din somnul de moarte — »Gazeta Bucovinei«.

Iar pentru a ilustra în colori mai vii fața și inima adevărată a acestei »Gazete Bucovinei«, el, proprietarul și editorul ziarului, ne destăinuiește, poate involuntar, că este »pururea adereat convins al partidului »democratic«!

Unde s'a pierdut deci idea »păcii«, și mai mult idea sincerității?

În decursul vremii însă, »Gazeta Bucovinei« căpătînd viață din pana unor scriitori cu principii mai românești, fără de sprijinul cărora ea ar fi trebuit să apună de mult, și activitatea ei a căpătat o direcțiune mai românească.

Și cu privire la această activitate a »Gazetei Bucovinei« din ultimul timp și la modul cum ea a știut acuma să trateze afacerile noastre românești, o mărturisim iarăși franc, că ne pare rău că ea și-a sistat apariția. Căci urmînd mai departe această schimbare a ei în sens bun și adevărat românesc, cu ea ușor ne-am fi putut înțelege, și avînd în ea un tovarăș sincer de luptă, ușor am fi putut săvîrși împreună opera frumoasă a împăcării sincere și desinteresate, cărora toți Romîni de bine, cu dragă inimă, s'ar fi supus, iar cei puțini lacomi de mărire și avere, ar fi trebuit să se dea în lături în fața puterii uriașe a înțelegerii perfecte și generale dintre toți Romîni adevărați.

Dar — »Gazeta Bucovinei« trebuia să apună; căci scopurile personale și egoiste ale patronilor ei nu se puteau uni cu ideile românești ale acelor scriitori. Și această divergență latentă, numai această diferență mare de principiu și tactică, între protectorii ei materiali și scriitorii ei intelectuali, era cauza inevitabilă pentru care »Gazeta Bucovinei« și-a închinat steagul și a trebuit să apună.

Cu deosebire cererea impetuoasă a patronilor ei, de a deschide luptă înversunată în contra steagului curat ce l-a arborat românismul desinteresat al »Apărării Naționale«, a fost lovitura de moarte ce a primit reînviata »Gazeta Bucovinei« după așa scurt trai.

În fața acestui eveniment de eminentă importanță pentru a pute aprecia cu dreptate egoistă politica de partid a »democraților« și necesitatea ivirii »Apărării Naționale«, nu rămîne decît ca toate elementele românești să se grupeze în jurul

acestui luptător nou, ca, pe o cale desinteresată și plină de românism și de dragoste cătră sărmanul popor român, să ajungem cît mai curînd să consolidăm, să unim și să întărim elementul românesc din Bucovina, ca apoi, împreună și cu puteri unite, să înfruntăm cu succes marele pericol ce ne amenință din partea dușmanilor noștri etnici, neîmpăcați.

Insoțirile raiffeisiane și Centrala lor.

II.

Spre ajungerea scopurilor sale politice dl Lupu nu s'a sfiit a urma devisei ieșuite »Der Zweck heiligt die Mittel — periclitînd prin promisiuni atrăgătoare chiar existențe sigure. În goana sa după agitatori aprigi i-a succes să cîștige pentru tabăra sa și pre dl A. Procopovici, promițîndu-i drept recompensă pentru serviciile aduse un post de funcționar la comitetul țării.

În urma acestei promisiuni dl A. Procopovici și-a dat demisia din postul ce-l ocupase pînă atunci la căile ferate ale statului, punîndu-se astfel cu totul în serviciul dlui Lupu și știut este, că succesul, ce l'a obținut Onciul și Lupu la alegerile ultime în Suceava e eminentamente isbînda dlui A. Procopovici.

Cunoaștem sforțările și încordările dlui Lupu întru destituirea inspectorului Filimon din funcțiune spre a-i asigura deo-camdată drept recompensă acest post dlui Procopovici.

Știm, cumcă după moartea mult regretatului Filimon s'a întrepus dl Lupu, cît și cumnatul său Tit Onciul cu toată influență lor la unii membri din direcțiunea Centralei, pentru a exopera alegerea dlui Procopovici, de inspector, ce-a ce li-a și succes.

Văzîndu-se dl A. Procopovici în noul post mai mult instrumentul agitatoric al dlui Lupu pentru campaniile viitoare, decît funcționar al Centralei, a demisionat chiar după o lună, dînd astfel deputatului Lupu ocazia binevenită a griji de rudele sale, cum a făcut-o în toate. Devenind postul de inspector iarăși vacant a încercat dl Lupu din răspuțeri, să-l ocupe prin unul din uneltele sale — și anume prin nepotul său dl Jijie, deși știa bine, că acesta din cauze sanitare nu va putea să-și îplinească obligațiunile sale.

Singur faptul acesta ar fi trebuit să-l determine pe dl Lupu ca să abandoneze combinațiunea denumirii nepotului său de

inspector. Căci un inspector morbos nu și-ar fi putut împlini obligațiunile impuse prin acest post, deoarece serviciul acesta este combinat cu strapațe extraordinare și la sfârșit acest inspector ar fi fost pentru Centrală numai o sarcină grea și de tot superflua.

Fidel principiilor sale politice, a încercat dl Lupu împreună cu partidul său să ocupe și posturile inspectorilor districtuali cu unele agitatorice, voind în modul acesta să prefacă instituțiile băncilor raiffeisiane în niște instituțiuni, cari să-i servească ca mijloace de agitație. (Numai în urma protestului energic din partea acelor bărbați, cari voiau ca băncile raiffeisiane să rămână și în viitor lipsite de talente agitatorice, a succedat a zădărnici acest atac proiectat de »democrați«).

Și denumirea dlui Jijie de inspector, care a aflat loc cu multă grabă și fără observarea formalităților prescrise prin statute, a fost mai firziu anulată de către direcțiunea Centralei cu majoritate covârșitoare de voturi (unicul Tit Onciul a votat contra).

Ilegalități și atacuri de felul celor descrise mai sus, cari se proiectau zilnic de către »democrați« au trebuit cu timpul să deștepte la toți membrii de conștiință precum și în public bănueli grave contra dlui Lupu și contra partizanilor săi, cari bănueli au și fost aduse la iveală cu ocazia ultimei adunări generale a Centralei, unde, anunțându-și dl Lupu candidatura sa la postul de prezident al Centralei, a putut să auză cu urechi proprii multe adevăruri nu chiar măgulitoare la adresa persoanei sale.

Contra alegerii dlui Lupu ca prezident al Centralei vorbeau momente de tot însemnate. Fiind dl Lupu tot odată și prezident al băncii țării, era lucru firesc, că nepărtinirea și obiectivitatea sa erau trase la îndoială. O mulțime de voci protestau deci contra acestei alegeri, susținând, că ambele posturi sint incompatibile.

Candidatul dl Lupu și la postul de prezident al Centralei, firește că nu intenționa de loc prosperarea băncilor raiffeisiane, ci căuta numai să-și întărească poziția sa politică.

Avind de scop băncile raiffeisiane numai îndreptarea stării economice a țaranilor și nimic alta și fiind dorința fierbinte a tuturor bărbaților cu inimă sinceră pentru poporul român, ca aceste instituțiuni să nu fie în viitor periclitare și să nu devieze dela scopul lor frumos, e o necesitate imperioasă ca atât afacerile băncilor raiffeisiane precum și cele ale Centralei să fie conduse cu multă scrupulozitate și fără patimi personale.

E deci datoria tuturora, cari doresc numai prosperarea băncilor raiffeisiane să combată cu toate mijloacele cinstite alegerea dlui Lupu de prezident al Centralei.

Conducerea Centralei trebuie să fie încredințată unor bărbați, cari nu-s implicați de loc în afaceri politice.

De aceea la adunarea Centralei convocată pe ziua de 28 l. c. la care se vor alege un prezident și doi viceprezidenți, fiecare, care are binele poporului în vedere, să accepte demisiunea dlui Lupu dată în toată forma și să aleagă de prezident și viceprezidenți numai astfel de bărbați cari prin caracterul lor integru, prin seriozitatea și scrupulozitatea lor ni pot da garanții că vor lucra pentru prosperarea și înflorirea acestei instituțiuni, menite de a emancipa bietul popor român din minile cămătarilor și samsarilor.

Vom mai reveni.

Comersul festiv dat în onoarea noului inspector școlar D. Simionovici.

A fost o serbare frumoasă și deosebit de vrednică comersul festiv aranjat Simbătă în 13 l. c. de către »reuniunea învățătoarească« și de către »școala română« în onoarea noului inspector școlar *Dionisie Simionovici*.

Deja pela oarele 8 seara erau încăperile mari ale sălei filarmonice ticsite de oaspeții sosiți, astfel că o mulțime mare nici nu avea unde să ocupe un loc la masă și trebuia să urmeze serbarea stînd tot timpul în picioare.

Protesori universitari, profesori dela școalele medie și peste două sute de învățători dela școalele primare împreună cu o cunună frumoasă de peste o sută de învățătoare, un număr mare de reprezentanți ai clerului, funcționari de toată branja și toate societățile culturale din țară și-au dat cu toții înțelire, ca să sărbătorească în armonie deplină și cu vorbiri însuflețite unul din cele mai însemnate momente din viața noastră națională și anume numirea unui *inspector școlar român* pentru Bucovina. Mulți din cetitorii noștri își vor aduce încă sigur aminte de lupta energică ce au purtat-o deputații Dr. *Flondor*, Dr. *Popovici* și *archimandritul Calinescu* și alți oratori ai Clubului român din dietă în luna April a anului 1899 în dietă, reclamînd între altele postulate și un inspector român pentru Bucovina. În fine vedem dorința noastră a tuturor împlinită și drept dovadă, că știu Romîni să prețuiască un astfel de *dar*!! din partea guvernului, a fost serbarea din 13 l. c.

Nota caracteristică a serbării a fost un sentiment curat românesc, care a respirat din toate cuvîntările ținute.

Inima-ți rîdea de bucurie și te simțea răpit de speranța într'un viitor mai frumos și mai național, cînd auziai pe acei învățători, de cari istoria lumea și de cari scriau unele gazete, că e cosmopolită, frezinigă ba chiar socialistă, vorbind romînește cu o însuflețire sinceră pentru tot ce e românesc.

Pe limbă vorbirele frumoase și însuflețite resunau și cîntece naționale cîntate de un cvartet al soc. acad. »Junimea«, condus de către dl Dr. *E. Slușanschi*, fiind marit astfel și mai mult caracterul național al serbării.

Serbarea a fost inaugurată pela oarele 9 seara de către președintele »școlii romine« I. Cuparencu, care urcînd tribuna, a salutat mai întii pre noul inspector precum și pre toți oaspeții sosiți, rostind apoi un discurs frumos, căruia îi dăm loc în întregime mai jos.

Intre cei prezenți am observat pre consilierul D. cav. de Bejan, profesorii universitari Dr. E. Voiuți, Dr. T. Tarnavski, Dr. Stefan Saghin, Dr. V. Gaina, Dr. V. Gheorghiu, consilierul Dr. C. Isopescu-Grecul, deputații: Dr. Fl. Lupu, Teofil Simionovici, cons. Onesim Turcan, director T. Bujor; reprezentanții gimnaziului din Suceava proferorii: Constantin Cosovici S. Fl. Marian, Severin Procopovici, Iancu Nistor, C. Lucaci, reprez. gimn. din Rădăuț profesorii Ilie Cărăuș, Dr. I. Tarnavski; dela gimnaziul al III din loc prof. Gherasim Buliga, Alex. Buga, Dr. Radu Sbiera, Petrea Popescu, Aurel Polonic, Ioan cav. de Cuparencu, Ernest Rabener, Paul Siretean, D. Cărbune, D. Vasilovici, de la școala reală din loc Dr. D. Verenca, D. de Zopa, E. Popescu, Victor Olinschi, Dr. Ilarie Verenca, Alex. Vitencu, Vas. Vitencu de la pedagogiul din loc, prof. Bendas, Leonida Bodnărescu G. Tofan, Ion Avram. Inspectorii districtuali: Nicu Tarasievici, G. Jancovschi, Petru Pitei, Gh. Dolinschi, Dimitru Teleaga, Nicu Nuțu. Directorii Dimitrie Socolean, D. Nosie-

vici, V. Turcan, Dr. C. Hostiuc, Dr. I. Pașcan, oficialul D. Dașchievici, Dr. E. Antonovici, Dr. E. Slușanschi, prof. S. Mandicevski, Victor Vasilescu, Teodor Scalat, Dr. V. Bodnărescu, N. Litviniuc, A. Lipetchi; dela biblioteca universitară: Dr. N. Cotlarciuc, Dr. E. Tarangul, C. Șandru, »societatea pentru cultura și literatura romină în Bucovina« »Societatea doamnelor romine« »societ. rezeșilor«, »Școala romină«, societățile academice »Junimea« »Bucovina« »Dacia« societatea »Armonia« și societatea »Lumina«; reprezentanții învățătorimii: dl Boșneag, D. Vlad, M. Vicol, Iancu de Tiron, Siretean, V. Huțan, Taran, Prelipcean, Turcan, Cimpoies, T. Gugu, A. Chiselită, A. Dulgher, S. Burciu, M. Popescu, G. Parancici, M. Cojocariu. I. Zacevschi, N. Bumbu, A. Morariu, V. Sofroniuc, A. Zama, Nr. Prodanuc, V. Beuca-Costineanu, V. Aurite, A. Șuhan, L. Flociuc, E. Siretean, D. Halus, D. Naharniac, A. Taran, N. Slușanschi, T. Comoroșan, M. Zotta, S. Aurite, Diaconovici, A. Șcraba, V. Scripnicuic, P. Colesniuc, V. Nahaiciuc, G. Iremiuc, S. Nicoară, A. Rusu, C. Vasilovici, S. Medvighi, A. Turcan, I. Dolinschi, S. Sorocean, D. Olinic, S. Chisanovici, A. Nașasi, I. Marici, S. Forgaci, H. Kipper, E. Isopescu, C. Cobeli, M. Guler, P. Mihalescu, M. Pitei, A. Popescu, V. Cărsteanu, V. Balintescu, P. Prelipcean, M. Bumbu, C. Clain, S. Vavric, S. Bucvcschi, M. Mironovici, C. Cosmiuc, G. Brătean, V. Popovici, V. Stănescu, L. Husarciuc, V. Leșan, V. Popenciuic, V. Huțan, V. Botezat, V. Popoviciuc, E. Cimpoies, I. cav. de Popescu, D. Mitric-Bruja, St. Sorocean, I. Reuș, T. Semeniuc, A. Larionescu, I. Fedorciuc, Dulgheriu, Bujor, Stefaniuc, Facas, o cunună frumoasă de dame în frunte cu doamna și domnișoarele Simionovici; reprezentant al poporenilor primariul Vatamaniuc din Sucevița.

Vorbirea d-lui Ioan cav. de Cuparencu, președintele »Școlii romine« și al »Soc. maziilor și rezeșilor«.

*Ilustră adunare!
Prea stimatelor doamne!
Iubiților frați!*

Au trecut un șir lung de veacuri de cînd țara românească n'au parte de așa zile mindre să se înveselească. Tot Românul se'nfioară, cătră cer înălțînd cîntări, că-i urzi Atot Puternicul traiul pe pămîntul astei țări.

Și'ntr'adevăr se înveselește neamul românesc, că a ajuns o mică rază pînă la el, spărgînd ceața întunecoasă ce ne acoperia și ni înădușia orice manifestare a simțului și a vieții noastre naționale.

Cu toții privim cu mîndrie la frumoasele roade, cari ni le-a adus munca de 18 secole. Iar' pre noi Romîni din Bucovina în special ne-a fericit Prea bunul Monarch la începutul anului școlar cu două opere: înființarea gimnaziului al III de stat și naintarea d-lui profesor Dionisie Simionovici la rangul de inspector școlar al țării, cari s'au împlinit după multe sbuciumări ardente ale Romînilor bucovineni. S'au împlut inimile noastre de bucurie, că frinele școalelor romînești le-a luat în mînă pentru prima oară un român.

Asupra destinelor școalelor primare și secundare dispune acum un bărbat, care a ieșit din sinul poporului și cunoaște bine suferințele, care pătruns de sublimitatea și puterea postului său, va ști să ocrotească cu entuziasmul tinereții, dară totodată cu toată energia bărbătească drepturile noastre. Să mulțumim deci, iubiților, marelui și bunului nostru ocrotitor pentru aceste binefaceri și cred a afla aprobarea D-voastre, dacă Vă rog să strigăm toți cu un glas: Prea luminatul nostru Împărat Francisc Iosif I »să trăiască!
(Salutînd apoi oratorul pe oaspeții sosiți, prourmează astfel.)

Și acum îndreptîndu-mă către D-v., d-le inspector, Vă felicitiez la înalta denumire în numele »Școlii romine« și a »Soc. Maziilor și Rezeșilor bucovineni« cu ruga fierbinte, să fim părtași de puternicul D-voastre sprijin spre alinarea multiplelor dureri, ce bîntue tinerimea noastră setoasă de învățură, dară încunjurată de neagra sărăcie.

În ce privește pe Mazilii și Rezeșii din Bucovina nu uitați de acești descen-

denți ai neînvinșilor arcași ai lui Stefan, că deși mulți dintre ei și-au uitat limba, li-a ramas cîntea neamului și conștiința națională. Ajuta-ți-le, d-le inspector, să capete școli romînești, să se poată perfecționa în dulcea lor limbă. Acuma, cînd țara e invadată de străini aduși de vînturi, cari i-au schimbat fiziognomia istorică și au înăbușit viața sănătoasă a populațiunii băștinașe, care a fost odată *fala neamului*. Grijiți, ca în unele părți dintre Prut și Nistru să-și recapete limba noastră din nou locul ei istoric, iară în comunele rezeșesti să resune *doina* romînească și să se încingă *hora străbună*.

Azi Vă dorim, mult stimate d-le inspector, să suportați cu ușurință greaua sarcină, ce-ați luat-o asupra D-voastră, iară noi vom implora grația cerească, ca înaltul creator să Vă susție spre înflorirea școlilor, fala națiunii și prosperarea familiei încă mulți și fericți ani!

(Vorbirea frumoasă predată cu multă însuflețire a fost primită de către adunare cu aplauze frenetice și strigăte de »trăiască la adresa d-lui Simionovici«.)

Cu mult entuziasm și aclamări furtivoase a fost primită și

Vorbirea căruntului dascal a d-lui D. Socolean, preș. al Reuniunii școlare rom.

Doamnelor și domnilor!

Ziua aceasta este o zi de sărbătoare națională, de sărbătoare pentru școala și limba romină — pentru întreg poporul român din Bucovina.

În fața unei atît de numeroase și ilustre adunări — mă simt îndatorit a Vă săluta pe toți cu espresiuena profundei mulțămiri, că ați binevoit a ilustra serbarea noastră cu prezența Domniilor-Voastre.

Și acum prea onoraților, permițeti-mi să exprim în numele corpurilor didactice din țară câteva cuvinte asupra însemnătății actului pentru a cărui serbare ne-am adunat aici.

Domnilor și doamnelor! Adeseori provin în decursul vieții noastre momente, cari reclamă toată atențiunea, toată energia noastră — momente — în cari simțim, că lăsînd la o parte toate iluziunile, trebuie să ne decidem și concentrînd toate puterile, trebuie să intrăm în acțiune.

Intr'o astfel de situațiune serioasă ne aflăm și noi Romîni din Bucovina pe toate terenele vieții publice. Mai ales dacă observăm cu atențiune împrejurările timpului precum și referințele sub cari trăim — trebuie să constatăm, că ne aflăm într'o stare critică, deplorabilă peste tot — cu deosebire însă pe terenul culturii naționale.

Ne aflăm față'nfață cu probleme grele, cari dacă ar rămănea nedeslegate, ni pot aduce nimicirea — ca și enigma sfînxului moartea la popoarele antice.

Că noi Romîni bucovineni nu ne-am putut avînta încă la înălțimea misiunii noastre ca popor de sine stătător, că n'am putut ținea cont nici de imensul progres al timpului, nici de cel al națiunilor mai înaintate — aceasta nu este nici un secret. Să nu le amintim aici.

A sosit timpul suprem să încetăm cu tînguiri, să ne deșteptăm, să ne convingem, că suntem încă slabi și nepregătiți pentru lupta vieții, să ne unim, să ne stringem șirurile — căci stăm în fața unor greutăți ș'a unor primejdii, cari ne fac să ne uităm cu spaimă împrejur.

Priviți D-lor la popor! »Tăria noastră, sprijinul nostru, acei cari duc la greu și în piept nevoilor au rămas departe în urma noastră, și nu ne mai aud, și nu ne mai pricep, și nu ne mai cred.

Să ne întoarcem iară spre ei, pînă mai e timp, să reinchegăm puterea vie, întreagă și rodnică a neamului nostru, și uniți cu toții, să începem de-aici 'ncolo o altă cale, o altă viață« (Vlăhuță).

Și apoi să nu uităm d-lor, că pînă acum am avut oareși-cum scuză — am tot dat vina în multe privințe altora.... Ne-am plîns mult timp — că nu avem școale naționale nici învățători români — iată că-i avem! să ne trăiască —! Am pretins în fine inspectorii naționali pentru școalele noastre, iată că și pe aceștia îi avem — să trăiască.

De acum înainte însă ni-se va zice: »Ce mai vreți?! Aveți libertatea limbei

aveți școale și conducători naționali — sinteți oameni liberi și destul de maturi, consolidați-vă, lucrați, munciți cu toții împreună la luminarea și ridicarea poporului nostru, disvoltați-vă în cadrele legilor. — Vedeți d-lor, că serbarea noastră este pe cit de îmbucurătoare, pe atit de obligătoare...

Astăzi serbăm realizarea visului nostru secular — triumful luptelor noastre pentru dobândirea aceluși drept asigurat poezilor de legea fundamentală de stat și chiar de însuși D-zeu, dreptul limbii și al culturii naționale.

Datoria noastră este acum, să ne arătăm demni de aceste achizițiuni, de aceste favoruri. Să luăm solemn posesiune de drepturile și concesiunile ce le-am dobândit pe terenul școlar, să le cuprindem cu toată energia sufletului nostru, să ne servim de ele ca Români însufleșiți — și ca patrioți și cetățeni loiali austriaci. Și acum încă un cuvânt către membrii români ale tuturor corpurilor didactice din țară: Fraților! Un moment înălțător, un moment mare și ponderos a sosit pentru noi Dascălii români din țară — însă cu aceasta ocaziune ni s'a impus o grea și mare responsabilitate.

Spiritul timpului ne-a rădicat sus — și a făcut din noi o armată puternică pe câmpul pacinic și sfânt al luptelor culturale. Fiți mindri de această achizițiune de acest favor — însă nu uitați, că adese e mult mai ușor de câștigat — decit de păstrat ceva . . .

Este vorba de limba și cultura noastră, onoarea noastră națională — soarta și viitorul poporului român e în mina noastră, fraților — cu aceasta se rădică — și cu ele pică vaza, mărgăritarul chemării de învățător român.

Cu fruntea înălțată, cu mindria cetățenilor egal îndreptățiți — să pășim înainte pe calea culturii naționale și să stăruim a se împlini ceea ce s'a neglijat mult și de câtră mulți — în privința culturii noastre naționale.

De aici înainte nu v' mai lăsați intimidati de nimene, căci nu stați singuri, nu sinteți fără scut. Nu v' lăsați seduși de șoaptele viclene ale sirenelor cosmopolitismului destrăbălat. Cultura națională să vă fie steaua conducătoare, cultura națională, azilul de scăpare.

La ră D-v., d-le inspector, fiți asigurat, că bucuria, care o simțim cu prilejul denumirii D-voastre de inspector școlar de țară este cu atit mai mare, cu cit vedem plinindu-se cea mai vie dorință, de care sintem însufleșiți, bine știind, că D-v. nu sinteți dominat de alte sentimente, nu aveți altă țintă, decit cea ce toții o scoposim — prosperarea și ridicarea școlii și a învățătorimeii române, luminarea și fericirea patriei și a iubitelui nostru popor românesc.

În senzul acesta Vă sălutați cu nespūsă bucurie, dorindu-Vă spor și ajutorul lui D-zeu intru toate cele ce scoposiți și Veți întreprinde pentru fericirea neamului.

La ră tu iubite și mult cercetate popor român, ia bine seama de toate cele ce se petrec în jurul tău, căci a sosit oara a unsprezecea, — deci trezește-te! *deșteaptă-te Române!*

Ca al treilea orator se urcă pe tribună fostul director al internatului românesc și cunoscutul pedagog român, dl prof. **Gherasim Buliga**, robind în numele profesorilor dela școalele secundare următorul discurs întrerupt prin aclamări dese:

Ilustre d-le inspector!

Stimabilă adunare!

Iubiților colegi!

Sint prea fericit, că mi s'a dat ocaziunea și posibilitatea de a exprima în numele colegilor mei, al profesorilor români dela școlile secundare din această țeară, sentimentele cele mai sincere și bucuria cea mare ce am simțit-o cu toții la numirea noului inspector pentru școlile românești din țeară, a mult stimatului și mult iubitelui nostru fost coleg, a d-lui Dionisie Simionovici.

Deși nu posed talentul unui orator, totuși voiu încerca a vorbi din inimă sinceră și deschisă, din inimă adevărată românească. Noi Români bucovineni n'am avut fericirea de a ni crește tineretul nostru din capul locului în limba națională, căci după împreunarea Bucovinei cu împă-

răția Austriei s'a introdus ca limbă de instrucțiune în toate școlile limba germană. De abia prin bunătatea cea nemărginită și grația mult iubitelui nostru monarch, de care avem fericirea de a fi scutiți și acum, s'a introdus în timpurile cele mai noue în școlile primare limba română ca limbă de instrucțiune. La gimnaziul din Cernăuț s'a înființat de abia la anul 1848 prin stăruința nobilei familii *Hurmuzachi* catedra de limba și literatura română, care a ocupat-o neuitatul și nemuritorul *Aron Pumnul*, care catedră după dorința tuturor Românilor bucovineni voim să rămie neclintită din locul înființării ei. Acum au început și Români din Bucovina a se deștepta din somnul, în care erau adinși prin studiul unei limbi, pe care nu o înțelegea poporul. Apoi urmează tot prin grația împărătească și deschiderea claselor paralele românești dela gimnaziul întiu de stat din Cernăuț (acuma la gimnaziul al treilea din loc). Astfel se prepară renașterea culturală și națională a poporului român. Cind mă gândesc la timpurile trecute, cind bietul Român nu avea dreptul să vorbească mai ales prin școli nici o boabă românească, cind imi reamintesc timpurile cele triste, cind de abia se suferia limba română prin școlile secundare de inimicii poporului român, mă cuprind fiori de groază și cred că s'a întâmplat un miracol nemai auzit, că avem astăzi un inspector școlar român.

Pentru această binefacere atit de mare avem a mulțumi mai întiu părintelui celui de sus, care n'a uitat nici de poporul românesc și care după atitea chinuri și suferințe s'a îndurat de el. Apoi mult iubitelui și luminatului nostru monarch, care prin grația Sa cea prea înaltă ni-a dat acest odor neprețuit. Scuzăți, dacă voiu face o mică digresiune dela tema propusă. Noi învățătorii români adunați aici în număr atit de mare din toate părțile și unghiurile țării noastre nu cu bicul, ci atrași de blindeața și bunătatea de inimă și caracterul cel nobil al celui sărbătorit, sintem fără diferență de grade și ranguri — *învățătorii tineretului și totodată ai neamului românesc* din țeara aceasta udată cu sînge românesc. Pe acest tineret trebuie să-l creștem și să-l cultivăm românește.

Avind în vedere aceste înalte scopuri noi trebuie să lucrăm cu toții la un loc și să fim uniți și înfrățiți în toate pe terenul școlar. *Să nu se facă deosebire între învățătorii dela școlile primare și cei dela școlile secundare. Trebuie să ne sfătuiți și să ne înțelegem în problemele vitale ale școlii.* Și ca să ne putem înțelege în opera aceasta grea, însă prea frumoasă, avem nevoie de o concentrare a tuturor puterilor didactice românești în societățile „Școala Română” și „Reuniunea școlară a învățătorilor români din Bucovina”. Aici să ne întrunim și să discutăm despre chestiile școlare și înțelegându-ne să îndreptăm, ce se mai poate îndrepta.

Și acum mă adresez către acel bărbat, care prin prevedința cerească și prin grația împărătească a devenit aceea, ce i-am dorit cu toții.

Această zi e o zi mare, o zi de sărbătoare nu numai pentru noi învățătorii români, ci și pentru întreg neamul românesc din această țărișoară. Acum avem speranța, că ne veți lua, d-le inspector, în scut și că ni veți da ocaziunea și îndemnul recerut la cultivarea limbii noastre — acelei limbi, care e atit de neglijată în multe locuri încă și acum, veți căuta ca și învățătorilor români să li se dea de forurile înalte școlare aceea, ce li se cuvine. *Rădicându-ne pre noi în starea noastră, vă veți rădica și pe D-voastră înșivă.*

Noi avem multe postulate, cu cari nu voim să Vă molestăm astăzi, însă nu mă pot reține a Vă aminti unele din cele mai urgente: *regularea ortografiei*, care se află în cea mai mare confuzie și *sporirea salarelor învățătorilor dela școlile primare*, cari la scumpetea cea mare de acuma sint de tot nesuficiente.

Ca recompensă vă promitem sus și tare că ne vom face datoria de învățători și de oameni de caracter, ușurându-vă cit se poate serviciul cel greu, vom observa legile și disciplina școlară, vom crește și cultiva tineretul religios-moral și vom cauta, ca tinerii

noștri să-și iubiască limba, națiunea, patria și omenirea.

Domniei Voastre vă urăm viață îndelungată și sănătate deplină ca să puteți purta sarcina cea grea și plină de responsabilitate! Felicităm și pe mult stimata Domniei Voastre familie și Vă dorim, ca să Vă bucurați împreună de onoarea și demnitatea cea naltă, la care ați ajuns.

Sentimente calde românești și o însuflețire nobilă au respirat și din discursul ținut de reprezentantul învățătorimii dl **M. Vicol**, care urcînd tribuna a zis:

Ilustră adunare!

Prea stimate d-le inspector!

Fraților colegi!

Sint în viața oamenilor și astfel de evenimente, ce ne impresionează atit de mult, înțit limba e în neputință a exprima pe deplin sentimentele, ce mișcă în atari momente inimile noastre. Un astfel de eveniment este fără îndoială și momentul principal al festivității noastre de astăzi.

Cu mare nerăbdare și adevărată bucurie am așteptat și noi învățătorii această zi măreață, în care ne-am adunat aici cu inimile pătrunse de aceeași credință și speranță în prezentul și în viitorul neamului nostru, ca să-l sărbătorim pe vrednicul bărbat, ales să conducă de acum înainte în mod decisiv destinele școlii și ale învățătorimii române din țeară. Cu drept cuvînt vedem și noi învățătorii împlinită una din cele mai gingașe dorințe ale neuitatului G. Sion, care cu vr'o 60 de ani în urmă admonesta pe conaționalii săi prin cuvintele: „*Fraților! vorbiți, scrieți românește pentru Dumnezeu!*”

Astfel și inima fiecărui Român adevărat a trebuit să tresale de bucurie la știrea, că și noi Români bucovineni am ajuns în fine atit de departe, ca să avem pentru *leagănul culturii naționale*, pentru școlile noastre românești pe un confrate ca ocrotitor și *inspector de țeară definitiv*.

Această reformă însemnată în sinul școlii românești este pentru întreaga națiune un foarte mare avantaj, ea este una din pietrele unghiulare, pe care se zidește viitorul neamului nostru.

Sub organizația școlară de pînă acum progresul poporului român a fost de tot limitat; tendințele noastre cele mai nobile și eforturile cele mai juste pe terenul culturii și al emancipării naționale erau ținute în loc sau chiar suprimate cu desăvîșire, lipsind la locurile competente acel factor, cea sentinela, care să ne ocrotească și să promoveze năzuințele noastre.

Știut este, că valoarea unui popor depinde dela gradul de cultură, la care s'a avîntat și adevărata cultură, adevărata dezvoltare spirituală și-o poate omul împotriva numai în școala națională, numai în limba și prin graiul mumei sale.

O altă limbă poate să fie cit de cultă, în ea pot fi scrise tesaururi neprețuite ale științei și ale progresului omenesc, dară un popor numai atunci există naționalicește, cind e capabil a înalta propria sa limbă la cea țarie și înălțime, dela care să poată porni toate manifestățiunile bune și folositoare ale minții omenesci. *Un popor, care nu e în stare a întrebuița propria sa limbă în toate împrejurările vieții sale, atit în cele mai simple și mai modeste, cit și în cele mai înalte și mai ideale, acela e un popor lînced, fără viață proprie, fără prezent și fără viitor.*

Școala națională, la care s'a pus prin cel mai nou act de grațitudine al Majestății Sale Împăratului țată de noi Români bucovineni o bază solidă și puternică să fie de acum templul de mărire și de glorie al neamului românesc de pe acest petec de pămînt. În el să se conserve limba strămoșască, să se cultive iubirea de neam și să se desvoalte în inimile fiilor națiunii sîntele sentimente naționale. *Și această înaltă chemare o are în prima linie școala poporală, căreia îi este încredințată soarta masei poporului român.*

Această instituțiune a fost însă la noi în țară pînă acuma un fel de copil orfan lipsit de adevărată îngrijire și ocrotire părintească și lăsat pe sama întîmplărilor la voia și dispoziția inimicilor și a contrariilor ei notorii, din care cauză

nici n'a putut ea totdeauna coresponde pe terenul culturii și al dezvoltării naționale școala poporală încă nu și-a ajuns perfecțiunea și nu și-a împlinit în mod satisfăcător misiunea ei sublimă.

Cîți la sută din Românii noștri cu nosc astăzi trecutul lor ca popor, cîți prezentul și cîți au un ideal bine formulat despre viitorul neamului nostru? Masa poporului Român în mare parte documentează încă și astăzi, băjbăind în întunericul neștiinței, neavînd nici o cale sigură și hotărîtoare, ce ar pute să-l ducă spre idealul național. Și acest trist adevăr nu-l poate nime constata cu mai multă siguranță, decît noi învățătorii, noi, cari trăim în mijlocul poporului, muncind pentru el și împărțind cu el binele și răul, durerea și bucuria, cunoscîndu-l pînă în cele mai adinci taine ale firii sale.

Activitatea noastră nu se reduce adecă numai la instrucțiunea școlară, ci ea are mii de alte datorinți în afară de acei patru păreți ai școlii. Dară împrejurările sub cari am trăit pînă acuma ne-au îngreuiat serios poziția noastră, ne-au paralisat adese roadele muncii noastre desinteresate depuse de noi pe altarul națiunii romine.

Sperăm însă, că de acuma înainte toate se vor schimba spre bine avînd noi în persoana d-lui inspector de țară un sprijinitor puternic în activitatea noastră ca învățători și educători ai poporului; că ori-ce atacuri la adresa școlii și a învățătorimeii romine se vor frînge de bărbăția și voința firmă a Domniei Sale și ca relele, suferite pînă acuma pe terenul emancipării noastre naționale vor dispărea în viitor cu desăvîșire, oferindu-ni se nedreptățile și neajunsurile astfel posibilitatea a *rădica poporul român la acea înălțime, care o merită în urma originii și a inteligenței sale naturale.*

În această speranță permiteți, ilustre d-le inspector, a Vă aduce de pe acest loc în numele tuturor colegilor mei, atit cele mai sincere și respectuoase complimente de felicitare cit și asigurarea încrederii și al devotamentului nostru nemărginit.

Avem, d-le inspector, toată speranța că ni veți fi cu toată distincțiunea D-V. cu toată înălțimea la care ați ajuns mai mult, decit un șef, care ne inspecțiunează dacă corespondem pe deplin literelor din programa școlară, ni veți fi un adevărat părinte, amic, binevoitorul și chiar educătorul nostru. Sperăm că veți depărta din mijlocul nostru și cele de pe urmă rămășițe de scepticism și de apatie precum și eventualele defecte adoptate în mod artificial, prin forța împrejurărilor sub cari am trăit.

Aprindeți și cultivați în noi entuziasmul și idea solidarității naționale, formînd din noi o falangă puternică, care să facă onoare atit șefului ei suprem cit și neamului căruia-i aparținem.

Aveți totdeauna în vedere jertfa ce-o aducem noi pe altarul țării și al națiunii, zelul cu care propagăm noi independența, economică, politică și culturală a poporului nostru, gîndindu-Vă totodată și la șirul cel lung de multe alte datorinți ale noastre față de lumea externă, față de societatea omenească, recunoscînd în același timp cu cite greutate și neajunsuri e combinat serviciul nostru și cât de amară e lupta noastră pentru existență, pentru pinea de toate zilele.

Și aici vorbesc din inima tuturor colegilor mei, rugîndu-Vă pentru concursul D-Voastre la îmbunătățirea stării noastre materiale, care devine din zi în zi tot mai grea și mai insuportabilă, împiedcându-ne astfel în mod simțitor la realizarea chemării noastre înalte.

Exoperați-ne, d-le inspector o soarte mai umană și noi promitem sus și tare a face totul, totul pentru gloria și mărirea națiunii romine, întretinînd în inimile fiilor ei nestins focul sacru al iubirei de neam, de patrie și de Dumnezeu.

Fiind siguri, d-le inspector de sprijinul D-Voastre puternic și bărbătesc în toate direcțiunile, Vă rugăm încodată să primiți sincerele și adinc simțitele noastre felicitări, dorindu-Vă din inimă curată ca să trăiți, în folosul țării, spre binele școlii și intru fericirea neamului românesc, mulți și fericți ani!!!

(Vorbirea excelentă cu mult timbru național, ținută cu multă însuflețire oratorică, a fost primită cu un vifor de aplauze și strigăte »trăiască inspectorul nostru«.) (Va urma).

Din isprăvile Rutenilor.

Opt țărani romini din Ceahor s'au prezentat Marți în 16 l. c. la oarele 11 înainte de amiază sub conducerea d-lui Dr. Slușanschi la președintele țării dl Dr. Octavian cav. de Bleyleben și s'au plins de modul cum încearcă inspectorul ucrain Nicolai Spenul și învățătorul Kesseletza să-i facă cu forța ruteni, cerind ca ei să înscrie copiii la secția ruteană. Dl Dr. Slușanschi a întonat în mod potrivit, că părinții au dreptul să-și crească copiii după placul lor și nu după tendința d-lui Spenul; faptul invocat de acesta, că copiii nu cunosc bine limba romină, e pe de-o parte neadevărat, pe de alta irrelevant, pentru-că dacă un țăran își poate da copilul la școala germană din oraș, deși copilul nu știe o boabă germană, cu atât mai mult are el dreptul să-l dea la instrucție romină, pe care copilul o înțelege.

Cu toate acestea au primit cei opt reprezentanți următorul act: Dela consiliul școlar districtual. Cernăuț, la 2 Octombrie 1906, Nr. 6553/6. În urma deciziei consiliului școlar ținut din 28 Septembrie a. c. sinteți provocat să înscrieți copilul X. imediat în secția ruteană a școlii primare din loc, deoarece s'a constatat în urma cercetării făcute de ambii inspectori școlari ținutali la fața locului, că copilul menționat nu cunoaște limba romină îndestul, spre a urma învățământul în această limbă. În contra acestei somațiuni se poate înainta recurs pînă'n decurs de 14 zile dela primire către consiliul școlar de țară. Consilierul guvernial: Krześniowski m. p.

După expunerile vorbitorului a înmănat țăranul Tanasă Zahariuc președintelui un memoriu cu următorul cuprins:

Ilustre d-le președinte!

Necesități de împrejurările nefaste, ce domnesc în comuna Ceahor și în școala populară din această comună, subsemnații își iau refugiul la Ilustritatea Voastră și Vă roagă ca să binevoiți a îndruma cele necesare, spre a înlătura neajunsurile ce bintue această comună,

Cu începutul anului școlar 1906/7 aveau să fie înscriși la școala populară de 6 clase în clasa primă 60 copii. Conform dispozițiilor școlare limba de instrucție a copiilor o stabilesc părinții; astfel s'a întâmplat, că 55 copii, a căror părinți sint și s'au declarat romini, au fost înscriși la cererea părinților în secția romină, și numai 5 copii la cea ruteană. În urma acestui fapt au denunțat învățătorii ruteni consiliului c. r. ținutal, că învățătorii romini au romanizat școala cu forța, înscriind copiii ruteni la secția romină.

În urma acestui denunț a fost o comisiune la școala din Ceahor, compusă din d-nii inspectori George Jancovschi și Nicolai Spenul, ca să cerceteze afacerea.

Fiind Ceahorul comună mixtă, toți locuitorii vorbesc atât limba romină cât și cea rutoană. Astfel toți copiii avorbiți fiind de dl Spenul în limba ruteană, au și răspuns în această limbă. Drept urmare au fost reclamați de dl Spenul pentru secția ruteană, și numai în urma faptului, că dl Jancovschi li-a vorbit copiilor în limba romină și a primit și răspunsul în această limbă, a trebuit să renunțe la reclamațiunea sa pripită.

După acest accident s'a dus dl Spenul la cancelaria comunală și a citat încolo colo pre părinții alor 18 copii, provocându-i în mod de tot necuviincios și brusc, ca să înscrie copiii lor la secția ruteană. La aceasta a primit însă dl Spenul răspunsul, *că părinții vor da copiii la acea școală, la care vor voi ei și nu unde li-a porunci dl Spenul; ei sint Romini și voiesc ca copiii lor să învețe românește.* Iară cind s'a răstit dl Spenul către săteanul Ilie Hrițușac cu cuvintele: *Tu trebuie să dai copilul tău la secția ruteană!* acesta i-a răspuns: *„Da ce mi spui Tu, crezi că și eu am păscut porcii cu tine?“*

Văzind dl Spenul, că locuitorii din Ceahor nici astfel nu voesc să-și dea copiii la școala ruteană cu forța, s'a întors la Cernăuț și a citat pre părinții celor 18 copii la sine în birou, unde i-a amenințat cu pedepse și cu jandarmi, dacă nu vor da copiii la secția ruteană. Ba dl Spenul a cerut chiar dela oameni ca să aducă cu sine copiii spre a fi examinați, ce limbă vorbesc; dar' oamenii și-au lăsat copiii acasă, știind că această cerere este ilegală.

Neputind reuși dl Spenul nici în modul acesta ca să ne rutenizeze cu forța, și a ales dintre cei 18 oameni pre subsemnații, și li-a trimis în scris provocarea, »ca până'n decurs de 8 zile să înscrie copiii la secția ruteană, la caz contrar vor fi pedepsiți«.

Intre cei provocați de dl Spenul ca să înscrie copiii la secția ruteană sunt nume ca d. e. Gindac, Pridie, Roman ș. a., din cari dl Spenul și agentul său Kesseletza ar voi să facă ruteni cu orice preț, fie chiar și cu forța.

În vederea acestor fapte subsemnații supun Ilustrității Voastre rugarea, *ca să binevoiți a dispune îndrumarea unei cercetări minuțioase a cazului și să dați subalternilor Ilustrității Voastre odată pentru totdeauna porunca strictă, ca ei să respecte exercitarea drepturilor cetățenești din partea civilor pacinici, cari nu doresc alta nimic decât ca să nu fie conturbați întru realizarea dreptului de a dispune asupra educațiunii copiilor lor*

George Manec, Ilie Hrițușac,
Samuil Pridie, Samuil Roman,
Nicolai Gândac, Tanasă Zahariuc,
Ion Humeniuc, Grigori Rusnac,
toți agricultori în Ceahor.

Președintele țării a primit pe Ceahoreni în mod foarte amabil și i-a asigurat, că pot să fie liniștiți, de-oarece D-Sa va îndruma o cercetare obiectivă și strictă, și li va face dreptate.

Atâta cer bieții oameni și tot asta pretindem și noi!

„APĂRAREA NAȚIONALĂ“ ÎN ȚARA.

Audiat et altera pars.

(Urmare).

Pe lângă aceste „merite“ exclusiv democratice, Dr. Florea Lupu nu se sfiște a înșira în aceeași propozițiune și cu aceeași însuflețire și alte organizațiuni „naturale, culturale și economice“, ca orfelinate pentru copiii muncitorilor romini, desfacerea de moși cumpărate între țărani, organizarea de prăvălii românești și bănci sătești. Ei, domnule Lupu, te fălești cu pene străine, căci orfelinatul nu e făcut de democrați, cu atât mai puțin de domnia ta, ci »Societatea damelor romine«, cari de bună seamă că nu e o filială a partidului D-Tale, l'a făcut, iar contribuiriile democraților sint disparente. Cu cumpărarea și desfacerea

moșilor între țărani încă nu stă afacerea atât de splendid cum voește dl Lupu și o prezintă în mod perfid dlui N. Iorga. De ce nu precizează dl Lupu ce fel de țărani sint majoritatea covârșitoare a acestora, cari au fost puși în posibilitate a cumpăra parcele din moșiile cumpărate? De ce nu o spu verde, domnule Lupu, că majoritatea de $\frac{2}{3}$ a acestor țărani sint Ruteni de-ai colegului D-Tale Dr. Stocki, nu însă Romini, deci nu elementul romin l'ați întărit, ci pe cel rutean și tot așa se poate făli și deputatul Stocki, că a adus neamului rominesc pe acest teren servicii cel puțin tot atât de mari ca și Dumniata. Organizarea prăvăliilor românești încă nu e o ispravă exclusiv democratică dacă directorul prăvăliei e aderent al celui partid, cit timp membri prăvăliei sint în majoritatea lor absolută aderenții noștri și filialele sint încă mai că exclusiv ale noastre, cari nu ne fălim cu ele ca cu exclusiva noastră proprietate, convinși fiind că atunci, cind vom viri în ele după receta dlui Florea Lupu, politica de parid, vor trebui să se prăbușească pentru totdeauna.

Doctorul Lupu însă nu cunoaște asemenea considerațiuni, ci cu orice preț voiește să bage vrajba și urgia și în aceste instituțiuni salutare. Spre a ilustra și mai bine iubirea de adevăr a dlui Lupu îl provocăm să ni înșire cari sint acele „bănci sătești spre a scapa pe țărani de jafurile liftelor străine pribegite“ pe cari se fălește că le-a făcut cu aderenții săi? Cari? Noi știm numai două: cea din Volcineț, comuna natală, aproape de tot rutenizată, a dlui Florea Lupu și cea din Părhăuți. Prima e făcută de nepotul dlui Lupu Alex. Jijie, care o și conduce pînă în ziua de azi cu mare greu și cu multe întârzieri, iar a doua bancă creată de democrați e cea atât de ridiculă și atât de mizerabilă din Părhăuți, pe care au înființat-o democrații ca *contrabalansă* băncilor populare înființate de noi încă înainte de apariția lor ca partid. Această bancă se poate privi ca prototipul des-toinției și ca cel mai puternic argument al naționalizmului curat propoveduit de domniile democrați: statute și cărți de gestiune în limba germană, între membri pleava societății omenești din comunele: Părhăuți, Costina și Todirești, așa că înșiși democraților li s'a făcut greață de opera lor »națională« și au desființat renumita lor bancă, operă superbă creată cu nespuse gălăgie și *alaiu*, iar mai ales cu amenințări la adresa noastră, cari la urma urmelor, iertind pe bieții țărani înșelați de democrați, i-am reprimat, pe cei ce se puteau primi, în băncile noastre, acordându-li creditul necesar ca să poată scăpa de beleaua democrată, care a liquidat. Ei, acestea sint »băncile sătești« cu cari vă puteți făli; incolo nu vă arogați a vă mindri cu *ale noastre*.

Sau poate în serviciul partidului democrat stetea mult regretatul inițiator și inspector al băncilor sătești Grigori Filimon, pe care atât de mult l'ați huiduit, batjocurit și persecutat, *pînă în mormînt*. Chiar după moarte ați făcut batjocuri de acel bărbat! Sufletul său strigă la ceriu în contra celor ce-și bat joc de idealurile ce el le-a urmărit în viață și pentru cari a suferit atât de mult — nu din partea străinilor, ci a *democraților romini* în frunte cu Florea Lupu și Aurel Onciul. (Va urma).

Știri locale și din țară.

La ocuparea postului de secretar al consiliului cultural al țării. Consiliul cultural al țării a denumit în ședința sa

din 20 Septembrie pe locotenentul regimentului 22 Jakob Borkowski de secretar al acestei instituțiuni. Dacă înregistrăm faptul acesta nu o facem din cauza că am ave ceva contra persoanei nou numitului secretar, ci o facem ca să ilustrăm în această afacere puțin ținuta d-lui Florea Lupu, care a participat la această ședință în calitate sa de membru al comitetului țării. Consiliul cultural al țării este o instituțiune nu de mult creată, a cărei chemare e de a griji ca poporul să se deprindă la o *economie rațională*, dindu-i acestuia atât sprijinul necesar material cit și moral. Fiind prezidentul acestui consiliu totodată și deputat în camera imperială și ca atare adese absent din capitală, iară vice-prezidentul locuind afară de Cernăuț, e evident că întreaga sarcină a lucrărilor zace în minile secretarului.

Alegerea persoanei pentru postul acesta este deci o afacere de tot importantă și ar fi trebuit să se facă cu cea mai mare obiectivitate. Comitetul cultural a și scris concurs pentru ocuparea acestui post și a prestins dela petenți studii speciale, și anume absolvarea unei academii agricole. La concurs s'au prezentat însă în total numai doi petenți, cari au absolvat numai o școală medie de agromonie și cari nu împlinesc deci condițiunile pretinse. Cel mai firesc lucru ar fi fost deci ca concursul să fie scris a doua oară. La stăruința d-lui Lupu însă denumirea secretarului a urmat în ședința amintită, cu toate că atât prezidentul acestui consiliu, dl Tudor cav. de Flondor, cit și inspectorul cultural al țării, dl Adametz, conștii fiind de importanța acestui post, s'au opus și au votat contra. Și nici nu puteau face altfel, știind prea bine, că persoana pentru care stăruia dl Lupu atât de mult, nu are aptitudinea necesară pentru acest post atât de important. Acesta, ca locotenent în armată, o fi avind desteritate mare în minuirea armelor și instruirea recrutilor, dar' în instruirea poporului în afaceri de agricultură și de prasila viteilor, va fi avind cam puțină cunoștință. Afară de asta nici nu cunoaște acest petent limbile țării. Dl Lupu, după cum am înțeles, s'a simțit obligat ca să stăruiască pentru denumirea d-lui Borkowski, deoarece acesta e un prieten foarte bun cu un cumnat al D-sale. Cit de mari sunt serviciile aduse prin aceasta poporului romin, lăsăm să judece aderenții democrațici.

De-ale prăvăliei românești. La 2 l. c. se va deschide în Ciocănești filiala prăvăliei românești. Ne bucură a pute vesti, că aceasta este a 10 filială ce o deschide prăvălia rominească. Deschiderea festivă va ave loc imediat după sf. liturgie și se invită la această festivitate toți Romini doritori de bine. Pentru înființarea acestei filiale și-a dat foarte mare silință parochul din Ciocănești, vrednicul preot Orest Bendevschi.

Aflăm totodată că la 1 Noembrie se va deschide de mult înjghebată filială din Balaceana. Sperăm că directoriului prăvăliei ii va succeda a întruni la deschiderea festivă a filialei din Balaceana pre toți poporenii de acolo și de a mijloci împăcarea între diferitele partide ce există acolo.

Concurs. Prăvălia rominească caută un conducător pentru o filială dintr'un oraș dela munte. Bărbați tineri neinsurați cari sunt în stare să depue o cauție de cel puțin 2000 cor. și să se poată aplica într'o băcănie, vor primi la prăvălia rominească un salariu fix și 5% din venitul curat al respectivei filiale. Ziarele românești sint frumos rugate a reproduce cit se poate de des această escriere de concurs. Eventualele oferte sint a se trimite la prăvălia rominească în Cernăuț.

Serata soc. acad. „Junimea“ în Sirete. Precum am anunțat, aranjează soc. acad. »Junimea« Duminică la 21 Octombrie n. în Sirete o serată cu dans. Pregătirile necesare i-au făcut deja. Ordinele de dans sunt alese cu mult gust, încit vor surprinde damele în mod plăcut. Venitul curat este destinat pentru internatul de băieți romini din Sirete; suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor publica pe cale ziaristică. Începutul la oarele 8 $\frac{1}{2}$ seara.

SCHMIEDT & FONTIN

Drogherie la „cînele negru“, Cernăuț, Drogherie la „cînele negru“.

Centra: str. principală Nr. 12. — Filiale: str. principală Nr. 2 și str. primăriei Nr. 10. — Sucursală la Cîmpulung.

Depou de droghe, chemicalii, colorii, lacuri, colorii în ulei și lac, articole necesare pentru gospodăria și case, — articole de gumă și medicinale. —
Articole pentru desinfecție:
 Acid carbohic, var carbohic, creolină, cresolină, lisol, etc., var de nutrire (pentru vite) de Barthels.

Preparatele lui Kwizda ș. a.: praf pentru nutrire de vite, de mascari, fluidul de regenerare, antibacterion, praf pentru spălătul vitelor, clistere, trocare, legături și chișețe pentru cai etc.
 Unsoare pentru copite și pentru piei.
 Lacuri pentru piei, sapon pentru șele etc. etc.

Articole pentru pomicultură ș. a.: coaje pentru legat, perii, ceară, proaște pentru stirpirea peronosperiei.
 Oleiu și unsoare pentru mașine.
 Unsoare diferite și articole tehnice, antimerulină carbolineum, ciment, gips, table pentru izolare.

Marfă bună, prețuri moderate. — Expediții în provincie se efectuează în fiecare zi.

Reiner Wolf

strada templului Nr. 6.

Vinuri veritabile moldovenești, ungurești, austriace, italiene etc.

Bucătărie românească.

— Prețuri moderate. —

Café L'Europe

proprietar Salo Stern

Local înzăstrat cu toate comoditățile.

Loc de întâlnire al societății de elită din Cernăuț, indeosebi și al Romînilor.

Toate jurnalele nemțești din țară și străinătate.

Multe jurnalele românești.

Centrala: Magazie nouă vieneză

(Neues Wiener Warenhaus)

Strada primăriei Nr. 2

Asortiment mare pentru articole de galanterie și modă, precum și pentru lării, ghete, albituri, umbrele, bastoane, mănuși, cravate, păguleri, manșete și pachete etc.

Cel mai mare depou de confecție în:

Bluze, rochii, fuște, pestelci de mătăsă, batistă, postavuri de lână, voil, zephir și in, haine pentru copile și băieți.

Comfort de albituri pentru dame din:

in, batistă și chifon și zephir.

Toate în felurile cele mai fine și de rând.

Cel mai mare asortiment în:

ghete de chevreaux, piele de vițel, boxkalf, satin, de cerb și lac

precum și

gamașe pentru bărbați, dame și copii.

Asortiment mare de ghete veritabile americane

Toate cu prețuri fixe de fabrică.

Cele neconvenabile se schimbă pînă'n 14 zile.

Filiala: Depoul primei fabrici de ghete Holitz

Str. capitală Nr. 11, CERNĂUȚ, Str. capitală Nr. 11.

Mare deposit de unt proaspăt și brînzeturi dela fabrici din țară și străinătate.

— Magazin de coloniale, mezeluri și vinuri —

Frații Tabacar

— Cernăuți, piața principală (la 3 coroane) —

Vinuri veritabile românești, austriace, ungurești, italiene și spaniole. Șampagnie Törley, Mum Heidsick-Monopol, Pomery, Aubertin. Mare deposit de compoturi, conserve și păstăioase uscate. Rum veritabil de Jamaica și Cuba. Diferite feluri de cafea, asemenea și ceaiuri veritabile rusești și chinezesti. Fructe coloniale și felurite bonboane. Șocoladă și cacao precum sorbet, răhat și halva. Miere și ceară veritabilă. Coniac veritabil francez, bere veritabilă engleză Imperial Porter, de Saibuș, de Pilsen, de Ococim. Ape minerale. Copturi de Cabos de tot felul.

Marfă bună. Serviciu prompt.

Prețuri moderate.

Marele magazin B. BALTINESTER junior

Cernăuț, Strada principală Enzenberg Nr. 3.

Depou al primei fabrici i. r. de alpaca și argint-china: W. Bachmann & Co. în Viena.

Corturi

de ploaie și soare, asortări bogate, colori negre și de modă.
de soare engleze și franceze, de dantele și modă recentă. Corturi pentru copile și copii.

Singurul depou de vânzare al vestitei fabrici de păpușărie de sevrour, Anton Capek din Viena, și diferite alte feluri și calități de Kneipp, opinci bosniace, păpuși de pânză, botine pentru Lawn-Tenis. engleze foarte fine.

Gravate

din mătăasă, zefire engleze și foulard, și genurile cele mai moderne.

Lingerie pentru bărbați

și camașe pentru turiști din veritabile zefire engleze, pique, batist în colori moderne. — Gulere și manșete albe, batiste et c.

Giorapi pentru domni și dame,

fuste. Asortiment de articoli pentru bicicliști, Lawn-Tenis și toniști.

Pălării

Pălării fine indigene pentru bărbați și băiați. Pălării de sport esquisite pentru dame.

Bonete pentru eamnă,

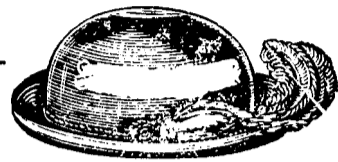
asortiment foarte bogat.

— Pălării de pișlă pentru bărbați, 30 grame de grele fașoane elegante de modă, culorite de modă. Tot felul de pălării moi și virtuose pentru bărbați și copii.

Manuși, glaci, chiar, mătăasă, jersey și ață. Fabricate fine și alese.

Cergi pentru voiajuri, gemandane, cutii pentru pălării, necesarii pentru călătorii și de mincare, tocuri pentru corturi și tot felul de articoli pentru voiajuri.

Obiecte de bronz și piele într'ales.

Restaurant și hală de vin

Josef Katz, str. rusească 4.

Vinuri veritabile moldovenești și austriace cu prețuri moderate.

Bucătărie românească.

DEPOU

Julius Meinl

reprezentat prin Franz Josef Funtan

Cernăuț, strada primăriei 17.

Deposit mare de diferite feluri de cafe. Ceaiuri veritabile rusești. Ceaiuri veritabile englezești. Licoruri originale din țeară și străinătate.

Vinuri ușoare pentru masă de desert. Fructe coloniale și feliurite bonbone.

MALTING CACAO

recomandat de autoritățile medicinale la boli de stomach, boli nervoase, anemie și pentru copii

Fundat în 1896.

N-rul Telefonului 167.

Primul atelier bucovinean
pentru confecționarea de uniforme

FRANZ ZITTA

Calea Ardealului N-rul 5,

croitor al regimentului de infanterie teritor. Nr. 22, furnisor al direcțiunii de poște și telegraf în Cernăuți, a funcționarilor c. r., expert autorizat pe lângă trib.

recomandă atelierul său spre confecționarea ori ce fel de uniforme de rind și de mare ținută conform regulamentelor respective.

Deposit de toate felurile de armaturi. Confecționare de haine bărbătești cu prețuri moderate precum și a uniformelor pentru militari voluntari conform regulamentului.

Comande din provincie se pot primi la dorință și în persoană.

Franz Löhner

birou autorizat de instalațiuni

pentru stabilimente de apăducte, băi și closete de tot sistemul, stabilimente calorifere și de canalizațiune.

Biroul de instalațiune, Cernăuți, Calea primăriei N-rul 27.

Toate lucrările ce aparțin acestei branșe vor fi efectuate solid și cu prețuri amăsurate în condițiunile cele mai culante. Pentru efectuarea tehnică esactă garantează praxa mea de 30 ani pe care mi-am câștigat-o în Austro-Ungaria, Germania, Francia, Anglia și America.

Cea mai bună conduită.

În cele mai multe căsi din Cernăuți am întocmit apăductul și canalizațiunea.

Toate feliurile de șampanie din țară și străinătate: Coniac franțuzăsc în sticle originale, Martel și Henesi.

Olga Andrușca

Cernăuț, strada domnească Nr. 8.

Prăvălie pentru delicatese și coloniale.

Cele mai alese poame din țară și din străinătate.

Compote, conserve, paștete. Cel mai mare asortiment de dulceturi, șerbete precum și de cașcavaluri și briuză din țară și străinătate. Depou permanent de maionese proaspete din sterlet și păstrăvi. Felurite friptuși reci și calde de sălbătăciuni. Cele mai alese feliuri de pești, fișari marinați și afumați.

Comande pentru table complete, maionese, aspicuri, paștete și diferite feliuri de fructe se primesc spre efectuare promptă cu cele mai moderate prețuri.

Comande din provință se efectuează franco și fără calculare pentru embalaj.

Plată în numărare cu 10% mai ieftin ca ori și unde.

Între oarele 11 și 1 din zi și oarele 6 și 9 seara mîncări calde. — Local de întîlnire al Românilor.

Ceaiuri veritabile rusești dela firma Popoff și C. Trau Viena, cunoscute sub numele Long Tsing. Rum veritabil Batty și lamaica, documentabil prin chitanță vamală.

Licoruri franț dela firma cea mai mare și renumită Brizart, Garuier, Gicillot și Bols.

Sticle originale Chablis franco, Vinuri roșe și albe veritabile de Rin și Bordeaux dela firma cunoscută Klemann.

Brînză veritabilă de oi

se capătă numai la

Prăvălia romînească.

În puține zile va sosi la prăvălie și

laptele acru de oi

care este comandat direct dela economii romîni dela munte.

Mac

și anume vr'o 500 de chilogramme se caută la

prăvălia romînească.

Macul trebuie să fie din est an și de culoare albastră.

P. T. D-nii preoți, învățători și dascalii sînt respectuos rugați să-i învețe pre poporenii ca să-și ducă macul ce-l au direct la prăvălie.